

Sygn. akt IV CSK 641/18

POSTANOWIENIE

Dnia 25 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z wniosku E. G.
przy uczestnictwie A. A., M. G., M. K., M. R. i M. Z.
o stwierdzenie nabycia spadku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 25 czerwca 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni
od postanowienia Sądu Okręgowego w L.
z dnia 31 stycznia 2018 r., sygn. akt II Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną wnioskodawczynie E. G. od postanowienia Sądu Okręgowego w L. z dnia 31 stycznia 2018 r., sygn. akt II Ca [...] Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecnictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżąca zarzuciła naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, a mianowicie § 3-2.a.4 Estates, Powers and Trusts Law w prawie obowiązującym w stanie Nowy Jork; błąd w ustaleniach faktycznych,

który miał wpływ na treść postanowienia, a polegał na przyjęciu, że: nieznanomość przez spadkodawczynię K. D. języka angielskiego, w którym to języku jest sporządzony testament, nie jest podstawą przyjęcia, że testament jest nieważny; D. M. jest notariuszem znającym język polski w sytuacji, gdy nie ma na to żadnego dowodu oraz, że testament został sporządzony przez notariusza w sytuacji, gdy nic takiego z jego treści nie wynika; testament został sporządzony 8 stycznia 2009 r.; D. A. M. jest osobą uprawnioną do sporządzania testamentów w Hrabstwie K. Stanu [...]; naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. przez ocenę zebranych dowodów z przekroczeniem zasady ich swobodnej oceny, co w konsekwencji doprowadziło do błędnych ustaleń; art. 278 k.p.c. przez powołanie biegłego by wypowiedział się co do prawa i ważności testamentu.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została spełniona.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Oczywistej zasadności skargi kasacyjnej skarżąca upatruje w naruszeniu wskazanych w jej zarzutach przepisów prawa procesowego i materialnego.

W pierwszym rzędzie należy wskazać, że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). W związku z czym, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że skarga kasacyjna nie może być oparta na zarzucie naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. określającego kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 76, z dnia 24 listopada 2005 r., IV CSK 241/05 nie publ., z dnia 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, nie publ., z dnia 8 października 2009 r., II CSK 222/09, nie publ.).

Skarżąca podnosząc zarzut naruszenia art. 278 k.p.c. pomija, mający w tej sprawie zastosowanie, przepis art. 1143 § 3 k.p.c., który stanowi, że celem ustalenia treści prawa obcego lub obcej praktyki sądowej, sąd może zasięgnąć opinii biegłych (po nowelizacji ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawą z dnia 12 lipca 2017 r., Dz. U. poz. 1452, odpowiednikiem tego przepisu jest art. 51a § 3 tej ustawy). Wbrew stanowisku wnioskodawczyni biegły nie oceniał testamentu spadkodawczyni pod względem merytorycznym, a jedynie oceniał go od strony zachowania formalnych wymagań, wskazując też na te kwestie, które jego zdaniem należą do oceny sądu, a nie do biegłego sądowego (k. 387-391 i k. 531-532). Oceniając testament od strony formalnej Sądy nie kwalifikowały go jako testament notarialny. Wszak już Sąd pierwszej instancji zwrócił uwagę, iż w świetle uregulowań ustawodawstwa polskiego nie jest to organ właściwy w rozumieniu ustawy - Prawo o notariacie (k. 714).

Sądy obu instancji przedstawiły przepisy prawa właściwego (tj. prawo obowiązujące w stanie Nowy Jork - Estates, Powers and Trusts Law k. 338 i n.) odnosząc jego konkretne postanowienia do testamentu spadkodawczyni, na podstawie, którego orzeczono porządek spadkobrania. Sądy *meriti* szczegółowo wyjaśniły kwestie związane z datą sporządzenia przez spadkodawczynię testamentu, w związku z tym, że na dokumencie widniała data 9 stycznia 2008 r., a także dokonały dogłębnej oceny zagadnienia, czy testatorka w trakcie

sporządzania testamentu pozostawała w stanie „*sound mind*” (czyli w stanie zdolności do prawidłowego rozumowania i samodzielnego podejmowania decyzji ze świadomością ich konsekwencji prawnych), w sytuacji gdy podpisany przez nią testament (z użyciem nomenklatury prawniczej) został zredagowany w języku angielskim, zaś ona sama słabo знаła ten język.

Przedstawione stanowisko Sądu drugiej instancji w pisemnych motywach nie daje podstaw do przyjęcia, iż zaskarżone postanowienie zostało wydane z oczywistym naruszeniem prawa, w wyżej opisanym znaczeniu.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.